

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Brede Welvaart Foto Zuid-Holland 2025

Geachte Statenleden,

Gelijktijdig met de oplevering van de Agenda Brede Welvaart, ontvangt u de Brede Welvaart Foto van Zuid-Holland 2025. Dit is een tussenstap en oefening om te komen tot een breder gesprek binnen onze opgaven en eigen monitoring op brede welvaart. Het geeft een beeld hoe het gaat met de brede welvaart van Zuid-Hollanders. In deze brief wordt geduid hoe de Foto gebruikt kan worden.

Aanleiding

Onderdeel van de Agenda Brede Welvaart is het schetsen van een beeld 'hoe staat het met de brede welvaart van Zuid-Hollanders'. Verschillende partijen publiceren jaarlijks monitors met eigen indicatoren op het gebied van brede welvaart. Denk hierbij aan het CBS of de Rabobank. Deze zijn gefocust op nationaal of regionaal niveau. Een provinciale of gemeentelijke monitor is niet beschikbaar. Bovendien ligt de focus bij deze monitors op de gemiddelde brede welvaart, terwijl in Zuid-Holland juist de verschillen in welvaart tussen gebieden en groepen het grootst zijn. Wij willen een overzicht dat beter aansluit op provinciale bevoegdheden, het provinciale schaalniveau en de onderlinge verschillen in kaart brengt. Het PON & Telos is op dit moment de beste partij om een onderzoek dat dit in beeld brengt uit te voeren. Zij zijn betrokken bij de monitoring van onder andere de provincies Noord-Holland, Noord-Brabant en Limburg en beschikken over de expertise hoe om te gaan met normering van indicatoren waarvoor geen wettelijke richtlijnen bestaan. Daarom hebben wij het PON & Telos de opdracht gegeven bijgaande Brede Welvaart Foto Zuid-Holland 2025 op te stellen.

Verschillende planbureaus, ministeries en kennisinstellingen zijn bezig met het ontwikkelen van een werkwijze voor brede welvaart. De ontwikkelingen volgen elkaar snel op, maar kant-en-klare producten zijn er nog niet. De Brede Welvaart Foto Zuid-Holland 2025 is een eerste oefening om te ervaren: werkt de gebruikte methode en helpt dit ons om met een breder beeld naar onze opgaven te kijken? Daarnaast is dit een tussenstap om op onze [Monitor Leefomgeving](#) door te ontwikkelen. De Monitor Leefomgeving geeft een beeld hoe onze leefomgeving eruitziet, gezien vanuit provinciale opgaven. Deze zegt nog weinig over hoe het gaat met de Zuid-Hollanders, een wens vanuit de Agenda Brede Welvaart en vastgesteld bij [actualisatie](#) van de Monitor april 2025. Doel is de Monitor Leefomgeving verder te ontwikkelen, waarmee het naast een schets van de leefomgeving, óók iets zegt over de brede welvaart van inwoners van Zuid-Holland.

Gebruikte methodiek

Deze Foto geeft een beeld hoe Zuid-Holland het doet op diverse indicatoren in vergelijking met andere provincies. De Foto moet nadrukkelijk als start van het gesprek worden gezien en niet als eindbeeld van de staat van Zuid-Holland.

Het PON & Telos maakt gebruik van een benchmarkmethodiek. Dat wil zeggen dat Zuid-Holland op provinciaal en gemeentelijk niveau wordt vergeleken met de rest van Nederland. Dit is nadrukkelijk niet als beoordeling bedoeld van het provinciaal beleid. Voorwaarde voor deze benchmarkmethode is dat de data voor indicatoren beschikbaar moeten zijn voor alle gemeenten in Nederland voor langere tijd, om ook de trendmatige ontwikkeling te kunnen beschrijven. Voor een aantal thema's zijn data beperkt beschikbaar, zodat niet alle facetten die beleidsmatig relevant kunnen zijn volledig belicht kunnen worden. Dit geldt met name voor Mobiliteit en Natuur en biodiversiteit. In de betreffende themahoofdstukken wordt hier met een kader aandacht aan besteed.

Om een beeld te schetsen van de brede welvaart in de provincie Zuid-Holland, is een groot aantal indicatoren geselecteerd. Hier zitten ook indicatoren bij waar wij als organisatie geen of beperkt invloed op hebben. Denk bijvoorbeeld aan het percentage van Zuid-Hollandse huishoudens met onvoldoende inkomen om rond te komen, maar ook de openbaar vervoersbewegingen waarvoor de MRDH voor een groot deel verantwoordelijk voor is. Deze zijn geselecteerd omdat zij van waarde zijn voor onze inwoners of helpen om een beeld te vormen over het thema waar zij onder vallen. Binnen de thema's geldt dat een set van indicatoren is gekozen die verschillende facetten belichten die relevant zijn voor de brede welvaart. Voor een aantal thema's zijn data beperkt beschikbaar en is gekozen voor indicatoren die een zo goed mogelijk beeld hierover schetsen. Het is daarom vooral relevant te kijken wat geleerd kan worden van (de combinatie van) de uitkomsten van verschillende indicatoren binnen een thema en niet te snel conclusies te trekken over het thema als geheel.

Wat de Foto vooral laat zien is dat er een wereld schuil gaat achter de verschillende (gemiddelde) scores. Deze verschillen voor diverse groepen en gebieden. Dat wordt zichtbaar in de beschrijvingen van de themahoofdstukken en de uitwerking voor de verschillende Zuid-Hollandse regio's en type van gemeenten. Het overkoepelende beeld treft u aan in de management samenvatting en het hoofdstuk met conclusies.

Vervolg

Deze foto is een nuttig vertrekpunt voor het gesprek over brede welvaart intern en extern; wordt het beeld dat uit de foto naar voren komt herkend en hebben we de juiste indicatoren gebruikt om een beeld van de brede welvaart te schetsen? Zo niet, welke zouden we dan wél moeten gebruiken?

Het gesprek intern en extern over de Foto gebruiken we om onze eigen monitoring te verbeteren. Bij de actualisatie van de Monitor Leefomgeving in Q2 2026 zullen wij met een voorstel komen voor indicatoren. Daarbij zullen we ons laten inspireren door de indicatoren in dit onderzoek. Doel van de Monitor Leefomgeving is dat deze op termijn ook op regio en gemeenteniveau beschikbaar komt, waarbij per indicator op verschillende schaalniveaus gekeken kan worden naar de scores. Door deze beschikbaar te stellen bij gemeenten hoeft niet elke gemeente een eigen monitor te ontwikkelen en kunnen zij ook van de Monitor Leefomgeving gebruik maken.

De resultaten en de cijfers van de indicatoren uit de Foto zijn ook beschikbaar in een digitaal [dashboard](#). Statenleden, externe partners en gemeenten kunnen daar zelf ook al in grasduinen en indicatoren op verschillende schaalniveaus vergelijken. Desgewenst kunnen Provinciale Staten in een technische sessie meegenomen worden in de werking van dit dashboard en de mogelijkheden hiervan.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

Brede welvaart Foto Zuid-Holland 2025 – Hoofdrapport

Brede welvaart Foto Zuid-Holland 2025 – Onderzoeksverantwoording

Brede welvaart Foto Zuid-Holland 2025 – Kaartenboek

Brede welvaart Foto Zuid-Holland 2025 – Gemeente Factsheets

GS brief aan colleges van burgemeester en wethouders over Brede welvaart Foto Zuid-Holland 2025